

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 10. kesäkuuta 2024
(OR. en)

10411/24

LIMITE

AG 109
INST 198

ILMOITUS

Lähtettäjä: Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja: Neuvosto

Asia: Euroopan tulevaisuus
– Puheenjohtajavaltion tilanneselvitys

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena Belgian puheenjohtajakauden aikana asiakohdassa mainitun asian osalta tehtyä työtä koskeva puheenjohtajavaltion tilanneselvitys, joka esitetään ”Muut asiat” -kohtana yleisten asioiden neuvostossa 25. kesäkuuta 2024.

PUBLIC

Puheenjohtajavaltio Belgian tilanneselvitys Euroopan tulevaisuudesta

I Johdanto

Kuten EU:n valtion- tai hallitusten johtajat totesivat 6. lokakuuta 2023 antamassaan Granadan julistuksessa ja 14.–15. joulukuuta 2023 annetuissa Eurooppa-neuvoston päätelmissä¹, jäsenyyttä hakevien maiden uudistuspyrkimysten rinnalla myös EU:n on tehtävä tarvittava sisäinen pohjatyö ja toteutettava tarvittavat uudistukset EU:n vahvistamiseksi ja Euroopan suvereniteetin lujittamiseksi. Lisäksi Eurooppa-neuvosto totesi 14.–15. joulukuuta 2023, että Euroopan onnistuneen yhdentymisen kannalta on välttämätöntä, että unionin politiikat täyttävät tulevaisuuden vaatimukset, että niitä rahoitetaan kestäväällä tavalla unionin perustana olevien arvojen pohjalta ja että EU:n toimielimet toimivat edelleen tehokkaasti. Eurooppa-neuvosto päätti myös antaa kesään 2024 mennessä päätelmät sisäisiä uudistuksia koskevan jatkotyöskentelyn etenemissuunnitelmasta.

Helpottaakseen Eurooppa-neuvoston työtä puheenjohtajavaltio Belgia edisti tältä osin tammi-kesäkuussa 2024 Ruotsin ja Espanjan puheenjohtajakausilla tehdyn työn pohjalta Euroopan tulevaisuutta ja erityisesti EU:n sisäisiä uudistuksia koskevaa työtä. Se kävi näkemystenvaihtoa Eurooppa-asioista vastaavien pääjohtajien epävirallisessa kokouksessa 18.–19. tammikuuta, yleisten asioiden neuvostossa 19. maaliskuuta ja yleisten asioiden neuvoston epävirallisessa kokouksessa 30. huhtikuuta. Viimeksi mainittuun sisältyi erityisistuntoja, joissa käsiteltiin oikeusvaltioperiaatetta ja sisäisiä uudistuksia koskevan etenemissuunnitelman mahdollisia peruselementtejä. Samaan aikaan puheenjohtajavaltio edisti syvällistä pohdintaa järjestämällä erityisiä tapahtumia, kuten 14.–15. maaliskuuta seminaarin EU:n institutionaalisten asioiden johtajille EU:n perussopimusten tarjoamista mahdollisuuksista EU:n päätöksenteossa sekä 29. huhtikuuta yhdessä komission kanssa EU:n talousarviota käsitelleen vuotuisen konferenssin, jossa keskityttiin EU:n talousarvion rooliin tulevaisuuden tarpeita vastaavan Euroopan luomisessa. Niiden jälkeen järjestettiin asiantuntijatason seminaari.

II Tärkeimmät tulokset

Edellä mainittujen EU:n sisäisten uudistusten eri näkökohdista käytyjen keskustelujen pohjalta voidaan tehdä useita päätelmiä, jotka voivat tarjota arvokasta taustatietoa Eurooppa-neuvoston ja tulevien neuvoston puheenjohtajavaltioiden työskentelylle.

¹ EUCO 20/23.

Tuntemaamme EU:ta ei ole suunniteltu nykypäivän polarisoituneeseen ja hajanaiseen maailmanjärjestykseen. Belgian puheenjohtajakaudella lähentyminen osoitti uudistusten tarpeen johtuvan itse asiassa siitä, että EU:lla on vastassaan kolminkertainen haaste. Sen on 1) säilytettävä ja parannettava sisäistä toimintaansa ja toimintakykyään, 2) mukauduttava uuteen geopolitiiseen ympäristöön ja nopeasti muuttuvaan maailmaan sekä 3) valmistauduttava laajentumiseen, jotta kaikille nykyisille ja tuleville EU:n kansalaisille annettaisiin kestävä ajatus siitä, että unioni edistää heidän hyvinvointiaan ja varmistaa heidän turvallisuutensa. Tämän perustelun olisi säilyttävä tulevan työmme selkärankana.

A. EU:n arvot

EU on ensisijaisesti arvojen unioni, joka perustuu oikeusvaltioperiaatteen ja demokratian kunnioittamiseen. Sekä EU:n että jäsenyyttä hakevien valtioiden on jatkuvasti varmistettava oikeusvaltioperiaatteen säilyminen niin EU:n kuin liittymisprosessinkin ytimessä. Sen vuoksi nykyisiä mekanismeja olisi edelleen käytettävä nopeasti ja tehokkaasti EU:n arvojen suojelemiseksi heti, kun ne ovat uhattuina. Jäsenvaltiot katsoivat, että muun muassa oikeusvaltioperiaatetta koskeva välineistö on jo hyvin varusteltu ja se tukisi edistymistä, jos sen koko potentiaali hyödynnetään. On vielä pohdittava, miten näitä välineitä voitaisiin edelleen vahvistaa sen varmistamiseksi, että oikeusvaltioperiaatetta noudatetaan johdonmukaisesti kaikkialla EU:ssa. Perussopimusten tarkistamista tältä osin ei kuitenkaan pidetä tässä vaiheessa toivottavana. Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) merkitystä korostettiin, ja ehdokasmaiden tiivis yhteistyö EPPO:n kanssa sai vahvaa tukea. Jäsenvaltiot korostivat myös rahoituksen ehdollisuuden tehokkuutta, mutta katsoivat, että joitakin menettelyjä voitaisiin selkeyttää. Lisäksi jäsenvaltiot korostivat kansalaisyhteiskunnan ratkaisevaa roolia ja tarvetta selkeyttää SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaista menettelyä etenkin aikajanan ja oikeuksien mahdollisen keskeyttämisen osalta. Jäsenvaltiot voisivat myös tukea ehdokasmaiden osallistumista vuotuisen oikeusvaltiovuoropuheluun.

B. EU:n politiikat

Jäsenvaltiot katsoivat, että sisäisiä uudistuksia koskevassa työssä olisi tarkasteltava kaikkia asiaankuuluvia EU:n politiikkoja. Näihin olisi sisällyttävä sekä politiikat, joihin laajentuminen todennäköisimmin vaikuttaa, että politiikat, jotka edellyttävät tulevaisuuden vaatimusten huomioon ottamista, myös Euroopan toisiaan seuranneiden kriisien jälkimainingeissa. Pohdinnassa olisi otettava huomioon seuraavan institutionaalisen syklin pitkän aikavälin strategiset tavoitteet sekä muut haasteet ja suuntaukset pidemmällä aikaperspektiivillä. Erityisesti sisämarkkinoita, EU:n kilpailukykyä, yhteistä maatalouspolitiikkaa ja koheesiopolitiikkaa korostettiin olennaisen tärkeinä EU:n toimintalinjoina, jotka edellyttävät huolellista tarkastelua. Tässä yhteydessä keskeisinä

pidettiin myös vapauden, turvallisuuden ja oikeuden, yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) ja yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) kaltaisia politiikkoja.

Jäsenvaltiot korostivat myös Granadan julistuksessa esitettyjen alakohtaisten politiikkojen, kuten kilpailukyvyn, puolustuksen ja puolustusteollisuuden, taloudellisen turvallisuuden, kriisivalmiuden sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän, merkitystä. Strateginen ennakointi on tältä osin olennaisen tärkeää, jotta poliittiset päättäjät voivat pysyä ajan tasalla.

Jäsenvaltiot korostivat myös arviointien, analyysien ja tietojen merkitystä. Tässä yhteydessä mainittiin komission tulevat perusteelliset toimintapolitiittiset tarkastelut², Enrico Lettan selvitys sisämarkkinoiden tulevaisuudesta ja Mario Draghin tuleva kertomus Euroopan kilpailukyvyn tulevaisuudesta.

C. EU:n talousarvio

Kun otetaan huomioon nykyisistä ja tulevista haasteista johtuvat rahoitustarpeet, EU:n talousarviolla on keskeinen rooli EU:n yhteisten painopisteiden toteuttamisessa ja EU:n toiminnassa geopoliittisena toimijana. Yleisesti todettiin, että EU:n tulevasta talousarviosta on keskusteltava ja päätettävä ottaen huomioon seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen yleiset puitteet. Seuraavasta monivuotisesta rahoituskehityksestä käytävissä neuvotteluissa olisi noudatettava varovaista linjaa mitä tulee nykytilanteen tukemiseen.

EU:n talousarvion menopuolella uudistuksia ja investointeja yhdistävien tulosperusteisten välineiden innovatiivinen luonne virittää parhaillaan keskustelua EU:n tulevien rahoitusvälineiden muodosta. Toisaalta on liian aikaista tehdä johtopäätöksiä elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanosta. Samaan aikaan jäsenvaltiot peräänkuuluttivat myös konkreettisia keinoja EU:n varojen täytäntöönpanoon liittyvän hallinnollisen taakan keventämiseksi.

EU:n talousarvion tulopuolella ei ole edistytty yksimielisen päätöksen aikaansaamisessa komission 20. kesäkuuta 2023 esittämästä uusien omien varojen koskevasta mukautetusta ehdotuksesta, vaikka Eurooppa-neuvosto vahvisti 1. helmikuuta 2024 antamissaan päätelmissä unionin sitoumuksen jatkaa työtä uusien omien varojen käyttöönottamiseksi. Koska Next Generation EU -välineen varojen takaisinmaksun aloittamisen määräaika 1. tammikuuta 2028 lähestyy nopeasti, edistyminen EU:n talousarvion tulopuolella on keskeinen tekijä. Monet katsovat, että uusista omista varoista käytävien neuvottelujen olisi kuljettava käsi kädessä vuoden 2027 jälkeisestä monivuotisesta

² Komissio antoi 20. maaliskuuta 2024 tiedonannon laajentumista edeltävistä uudistuksista ja politiikkojen uudelleentarkastelusta. Tiedonanto on komission panos ennen kuin kesään 2024 mennessä hyväksytään Eurooppa-neuvoston päätelmät tulevaa työtä koskevasta etenemissuunnitelmasta ja komission perusteellisista toimintapolitiikan tarkasteluista, jotka on määrä tehdä vuoden 2025 alussa.

rahoituskehuksesta käytävien neuvottelujen kanssa, kun taas toiset pyrkivät edelleen yhteisymmärrykseen ennen seuraavaa monivuotista rahoituskehystä koskevan ehdotuksen tekemistä. Useat jäsenvaltiot mainitsivat, että jäsenvaltioiden välisen oikeudenmukaisen taakanjaon olisi pysyttävä yleisenä tekijänä, joka ohjaa uusien omien varojen käyttöönottoa ja jonka selkeänä tavoitteena olisi oltava BKTL-peruste, jotta nollasummapeli jäsenvaltioiden välillä voidaan välttää. Jäsenvaltiot suosivat myös aitoja omia varoja, jotka eivät (jo) ole peräisin kansallisista talousarvioista.

D. Unionin hallintotapa

EU:n on säilytettävä toimintakykynsä ja parannettava sitä sisäisen toimintansa osalta, mikä vahvistettiin useissa kokouksissa. Samalla laajaa kannatusta sai pragmaattinen lähestymistapa, jossa korostettiin tarvetta tutkia nykyisten EU:n perussopimusten jousto- ja muita mahdollisuuksia tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Puheenjohtajavaltio sai laajaa kannatusta päätöksentekomenettelyjä koskevien keskustelujen soveltamisalan laajentamisessa kattamaan hallinnon yleisemmin, muun muassa myös uudistuspyrkimykset, joilla pyritään parantamaan EU:n ja sen toimielinten yleisiä työmenetelmiä ja toimintaa politiikan suunnittelusta, vaikutustenarvioinneista ja analyyseista aina täytäntöönpanoon. Uudistustoimilla olisi parannettava sekä EU:n politiikkojen ja lainsäädännön täytäntöönpanokelpoisuutta että niiden täytäntöönpanon valvontaa.

Jonkin verran kannatusta sai mahdollisuus lisätä määräenemmistöpäätösten käyttöä joillakin politiikan aloilla (tai osa-alueilla), kuten YUTP:ssä, sosiaalipolitiikassa, verotuksessa ja sisämarkkinoilla, perussopimuksissa olevia siirtymäausekkeitä käyttämällä. Lisäksi muistutettiin liitännäismekanismien merkityksestä jäsenvaltioiden elintärkeiden etujen säilyttämisessä.

Kun äänestyssääntönä on yksimielisyys, tarkasteltiin mahdollisuutta lisätä rakentavan äänestämistä pidättymisen käyttöä YUTP:ssä. Toinen tarkasteltavana ollut mahdollinen ratkaisu oli, että neuvoston jäsenet antaisivat poliittisen sitoumuksen veto-oikeutensa käytön rajoittamisesta siten, että sitä käytettäisiin vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti vain silloin, kun kyseessä ovat käsiteltävään säädökseen liittyvän kansallisen politiikan mukaiset elintärkeät ja perustellut syyt. Lisäksi tarkasteltiin mahdollisuutta, että jäsenvaltiot sitoutuisivat poliittisesti perustelemaan kantansa äänestyksessä, kun ne käyttävät veto-oikeutta.

E. EU:n sisäisiä uudistuksia koskeva tuleva työ

Eurooppa-neuvoston odotetaan hyväksyvän kesäkuun 2024 lopussa pidettävässä kokouksessaan päätelmät sisäisiä uudistuksia koskevan jatkotyöskentelyn etenemissuunnitelmasta 14.–15. joulukuuta 2023 antamiensa päätelmien mukaisesti.

Eurooppa-neuvoston työskentelyn tueksi jäsenvaltiot keskustelivat puheenjohtajavaltion ilmoituksen pohjalta tämän etenemissuunnitelman mahdollisista osatekijöistä kokouksissaan yleisten asioiden neuvostossa ja yleisten asioiden neuvoston epävirallisessa istunnossa.

Jäsenvaltiot kannattivat voimakkaasti puheenjohtajavaltion lähestymistapaa. Tässä yhteydessä useat jäsenvaltiot viittasivat kolmeen sisäistä uudistusohjelmaa tukevaan tekijään ja korostivat, että EU:n on oltava valmis vastaamaan tuleviin haasteisiin. Laajaa kannatusta sai se, että uudistustyössä olisi keskityttävä EU:n arvoihin, politiikkoihin, talousarvioon ja hallintoon sekä siihen, että talousarviota käsitellään ottaen huomioon tulevat monivuotista rahoituskehystä koskevat neuvottelut. Keskustelu mahdollisesta päätöksentekomenettelyjen muodollisesta mukauttamisesta vaatii enemmän aikaa. Jäsenvaltiot korostivat, että tältä osin on tärkeää parantaa viestintää kansalaisten kanssa, jotta heidän tukensa uudistuksille voidaan varmistaa.

Näiden keskustelujen mukaisesti puheenjohtajavaltion ehdottaman etenemissuunnitelman mahdolliset rakenneosat esitetään tämän tilanneselvityksen liitteessä.

Mahdollisia osatekijöitä sisäisiä uudistuksia koskevaa etenemissuunnitelmaa varten

Kuten Eurooppa-neuvosto kokouksessaan 23.–24. kesäkuuta 2022 muistutti, uusien jäsenvaltioiden integroiminen EU:hun riippuu Kööpenhaminan arviointiperusteiden eri näkökohtien täyttämistä¹: i) ehdokasmaihin kohdistuvat arviointiperusteet; ja ii) EU:hun itseensä kohdistuva arviointiperuste, joka koskee sen kykyä ylläpitää ja syventää omaa kehitystään, mukaan lukien valmius integroida uusia jäseniä.

Granadan julistuksen mukaisesti Eurooppa-neuvosto totesi, että ”*unionin laajentuessa Euroopan onnistuneen yhdentymisen kannalta on välttämätöntä, että unionin politiikat täyttävät tulevaisuuden vaatimukset, että niitä rahoitetaan kestäväällä tavalla unionin perustana olevien arvojen pohjalta ja että EU:n toimielimet toimivat edelleen tehokkaasti*”² ja että ”*työn on edettävä samanaikaisesti molemmilla osa-alueilla sen varmistamiseksi, että niin tulevat jäsenvaltiot kuin EU ovat valmiita liittymisajankohtana*”³.

Tämän ilmoituksen tarkoituksena on esittää mahdollisia osatekijöitä sisäisiä uudistuksia koskevan jatkotyöskentelyn etenemissuunnitelmalle, joka Eurooppa-neuvoston on määrä hyväksyä kesään 2024 mennessä. Nämä osatekijät, joissa otetaan huomioon Ruotsin ja Espanjan puheenjohtajakausilla toteutetut toimet, perustuvat yleisten asioiden neuvostossa (19. maaliskuuta 2024), EU-asioista vastaavien ministerien epävirallisessa kokouksessa (30. huhtikuuta 2024) ja EU-asioista vastaavien pääjohtajien epävirallisessa kokouksessa (19. tammikuuta 2024) käytyihin keskusteluihin Euroopan tulevaisuudesta sekä 20. maaliskuuta 2024 annettuun komission tiedonantoon laajentumista edeltävistä uudistuksista ja politiikkojen uudelleentarkastelusta.

Pääperiaatteet

- Uudistusten perustavoitteena on välittää kaikille nykyisille ja tuleville EU:n kansalaisille ajatus siitä, että unioni edistää ja suojelee heidän hyvinvointiaan ja turvallisuuttaan pitkällä aikavälillä yhtenäisyyden ja solidaarisuuden sekä vilpittömän ja osallistavan yhteistyön avulla sekä toissijaisuusperiaatetta noudattaen.
- Sisäisellä uudistusohjelmalla on kolme perusajatusta:
 - EU:n on säilytettävä toimintakykynsä ja parannettava sitä sisäisen toimintansa osalta.

¹ Kööpenhaminan Eurooppa-neuvosto, 21.–22. kesäkuuta 1993, puheenjohtajan päätelmät.

² Eurooppa-neuvoston päätelmät, 14.–15. joulukuuta 2023.

³ Eurooppa-neuvoston päätelmät, 21.–22. maaliskuuta 2024.

- EU:n on sopeuduttava uuteen geopoliittiseen ympäristöön ja nopeasti muuttuvaan maailmaan.
- EU:n on valmistauduttava laajentumiseen. Uudistusprosessi olisi toteutettava samanaikaisesti laajentumisprosessin kanssa. Laajentumisprosessi perustuu ansioihin ja noudattaa omaa rytmiään.
- Sisäisiä uudistuksia ja EU:n hallinnon parantamista koskevassa työssä olisi tarkasteltava kaikkia jousto- ja muita mahdollisuuksia.
- Etenemissuunnitelmassa olisi vahvistettava sisäisiä uudistuksia koskeva työskentelyprosessi, jonka olisi oltava käytännönläheinen, joustava sekä täydennettävissä ja kehitettävissä tarpeen mukaan.
- EU:n sisäisiä uudistuksia koskevan työn olisi perustuttava seuraaviin neljään kokonaisuuteen: EU:n arvot perustavanlaatuisena ja kattavana kehyksenä, EU:n politiikat, EU:n talousarvio (ottaen huomioon monivuotisesta rahoituskehyksestä käytävät neuvottelut) ja EU:n hallinto.
- Etenemissuunnitelmaan, erityisesti strategiseen ohjelmaan, seuraavaa monivuotista rahoituskehystä koskevaan komission ehdotukseen, jonka odotetaan valmistuvan heinäkuussa 2025, sekä vuonna 2025 odotettavissa oleviin komission perusteellisiin politiikkojen uudelleentarkasteluihin voitaisiin sisällyttää poliittisia aikatauluja keinokeinoisten tai absoluuttisten määräaikojen sijaan.
- Jäsenvaltioiden olisi ohjattava prosessia eri tasoilla:
 - Eurooppa-neuvosto ohjaa prosessia, antaa strategista ohjausta sekä tehtäviä yleisten asioiden neuvostolle.
 - Yleisten asioiden neuvosto valmistelee Eurooppa-neuvoston keskusteluja, toteuttaa Eurooppa-neuvoston ohjauksen mukaisia jatkotoimia ja toimeksiantoja sekä koordinoi tarvittaessa muiden neuvoston kokoonpanojen mahdollisia panoksia.
 - Pysyvien edustajien komitea valmistelee yleisten asioiden neuvoston ja Eurooppa-neuvoston keskusteluja asiasta.
 - Mahdollisuus harkita jäsenvaltioiden asiantuntijoiden ja johtavien virkamiesten osallistumista asiaa koskevaan neuvoston työskentelyyn.
- Neuvoston puheenjohtajavaltion olisi tuettava tätä jäsenvaltiojohtoista prosessia yhteistyössä neuvoston pääsihteeristön kanssa.
- Uudistuksia koskevissa pohdinnoissa tarvitaan analyysseja, arviointeja ja tietoja. Etenkin komission panos on tärkeä ottaen huomioon muun muassa komission tiedonanto laajentumista edeltävistä uudistuksista ja politiikkojen uudelleentarkastelusta (20. maaliskuuta 2024) ja tulevat perusteelliset politiikkojen uudelleentarkastelut (odotettavissa vuonna 2025) sekä mahdolliset muut arvioinnit ja raportit (esim. korkean tason selvitys sisämarkkinoiden tulevaisuudesta ja kertomus Euroopan kilpailukyvyn tulevaisuudesta). Lisäksi Euroopan parlamentti antoi 29. helmikuuta 2024 päätöslauselman EU:n yhdentymisen syventämisestä tulevaa laajentumista ajatellen.
- Viestintä, avoimuus kansalaisia kohtaan ja kansalaisten osallistuminen ovat tässä yhteydessä tärkeitä, jotta voidaan varmistaa kansalaisten tuki prosessille. Ehdokasmaiden ja toisaalta EU:n valmistelut olisi selitettävä selkeästi kansalaisille. Sama koskee laajentumisen ja EU:n sisäisten uudistusten etuja, erityisesti niihin liittyvien haasteiden ratkaisemiseksi toteutettuja toimenpiteitä.

Tärkeimmät vaiheet

Vaihe 1: Pitkän aikavälin ja yhteisten tavoitteiden määrittely laajentuneessa ja tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavassa EU:ssa, joka kykenee toimimaan tehokkaasti uudessa geopolitiisessä todellisuudessa ja yhä monimutkaisempien haasteiden edessä, sekä keinot tavoitteiden saavuttamiseksi (tämä vaihe sisältää Eurooppa-neuvostossa kesäkuussa 2024 hyväksyttävän strategisen ohjelman 2024–2029 mutta menee sitä pidemmälle).

Vaihe 2: Pohditaan mahdollisia uudistuksia, jotka koskevat 1) EU:n arvoja, 2) EU:n politiikkoja, 3) EU:n talousarviota ja 4) EU:n hallintoa.

1. EU:n arvot: Pohditaan, miten nykyisiä EU:n välineitä ja prosesseja voitaisiin vahvistaa entisestään, jotta voidaan varmistaa oikeusvaltioperiaatteen ja perusarvojen kunnioittaminen ja suojelu kaikkialla EU:ssa.
2. EU:n politiikat: Meidän on tarkemmin tunnistettava, määriteltävä, laadittava ja tarkasteltava uudelleen EU:n politiikkoja, joihin kuuluvat muun muassa sisämarkkinat, kilpailukyky ja niihin liittyvät keskeiset politiikat, vihreä ja digitaalinen siirtymä, yhteinen maatalouspolitiikka, koheesio- ja turvallisuuspolitiikka, vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue sekä yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Pohdintojen perusteena olisi käytettävä tietoja, erityisesti komission tulevia perusteellisia politiikkojen uudelleentarkasteluja, joiden odotetaan valmistuvan vuonna 2025. Laajentumisen vaikutusten lisäksi olisi otettava huomioon myös strategisessa ohjelmassa määritellyt poliittiset prioriteetit.
3. EU:n talousarvio: Kuten laajentumista edeltävistä uudistuksista ja politiikkojen uudelleentarkastelusta annetussa komission tiedonannossa ilmoitettiin, laajentuminen on yksi aiheista, joka otetaan huomioon seuraavaa monivuotista rahoituskehystä (2028–2035) koskevassa komission ehdotuksessa, jonka odotetaan valmistuvan heinäkuussa 2025. Seuraavasta monivuotisesta rahoituskehystä käytävät keskustelut huomioon ottaen meidän olisi tarkasteltava, miten EU:n tulevaa talousarviota olisi kehitettävä tai miten sitä voitaisiin kehittää muun muassa uudistamalla omien varojen järjestelmää.
4. EU:n hallinto: Meidän olisi tutkittava nykyisten perussopimusten tarjoamia jousto- ja muita mahdollisuuksia muun muassa seuraavilta osin:
 - o toimielinten työskentelymenetelmät politiikan suunnittelusta ja analysoinnista täytäntöönpanoon ja noudattamisen valvontaan;
 - o neuvoston päätöksentekokyky, jota voitaisiin ajan mittaan parantaa ottamalla käyttöön siirtymälausekkeita yhdistettyinä asianmukaisiin suojamekanismeihin, sekä rajaamalla veto-oikeuksien käyttöä;
 - o asteittainen yhdentyminen, joka helpottaa toimenpiteiden, oikeuksien ja velvoitteiden asteittaista mutta myös peruutettavissa olevaa täytäntöönpanoa ajan mittaan asiaankuuluvien oikeudellisten välineiden pohjalta ja ottaen täysin huomioon, että liittymisprosessin perimmäisenä tavoitteena on täysjäsenyys ja että unionin eheys on samalla säilytettävä täysimääräisesti;
 - o sallitaan mekanismit, joiden avulla jotkin jäsenvaltiot voivat tehdä tiiviimpää yhteistyötä tietyissä tapauksissa (esimerkiksi tiiviimmän yhteistyön ansiosta), samalla kun säilytetään avoimuus ja osallistavuus ja kunnioitetaan unionin perusperiaatteita ja eheyttä, sisämarkkinat mukaan lukien.

Vaihe 3: Pohditaan välineitä ja keinoja näiden mahdollisten uudistusten toteuttamiseksi. Komissio on laajentumista edeltävistä uudistuksista ja politiikkojen uudelleentarkastelusta hiljattain antamassaan tiedonannossa ilmoittanut, että uudelleentarkastelujen perusteella olisi mahdollisista antaa yksittäisiä aloja koskevia merkittäviä uudistusehdotuksia.